

**Nelson Mandela,
In gesprek met zichzelf**

(Spectrum, Houten 2010), 432 blz.,
€ 29,99.

Mandela is een levende legende en een halve heilige geworden. Ten eerste doordat hij de bekendste politieke gevangene ter wereld werd, die maar liefst 27 jaar gevangen gehouden werd, waarvan de langste tijd op het beruchte Robbeneiland. Ten tweede omdat hij na zijn vrijlating de eerste democratisch gekozen president van het nieuwe Zuid-Afrika werd en samen met vertegenwoordigers van de vroegere machthebbers aan een nieuw Zuid-Afrika bouwde. Daarmee maakte hij grote indruk.

Na zijn vrijlating verscheen in 1994 *Long walk to freedom. The autobiography of Nelson Mandela*, dat een jaar later ook in het Nederlands verscheen en meerdere drukken zou halen. In het voorwoord dankt Mandela onder meer Richard Stengel en Ahmed Kathrada voor hun hulp bij het samenstellen van zijn autobiografie. Stukken uit de gesprekken die Mandela met Stengel en Kathrada voerde zijn opgenomen in dit boek, evenals interviewfragmenten met anderen, passages uit een ongepubliceerde autobiografie, brieffragmenten, stukken uit zijn dagboek etc. Dit materiaal is onderverdeeld in vier flinke hoofdstukken die allemaal periodes uit Mandela's leven vertegenwoordigen.

De laatste woorden van het boek luiden: "Een ding dat me in de gevangenis grote zorgen baarde, was het onjuiste beeld dat ik onbewust naar de buitenwereld projecteerde: dat ik als heilige beschouwd zou worden. Dat ben ik nooit geweest, zelfs niet volgens de aardse definitie van een heilige, die een zondaar is die het blijft proberen".

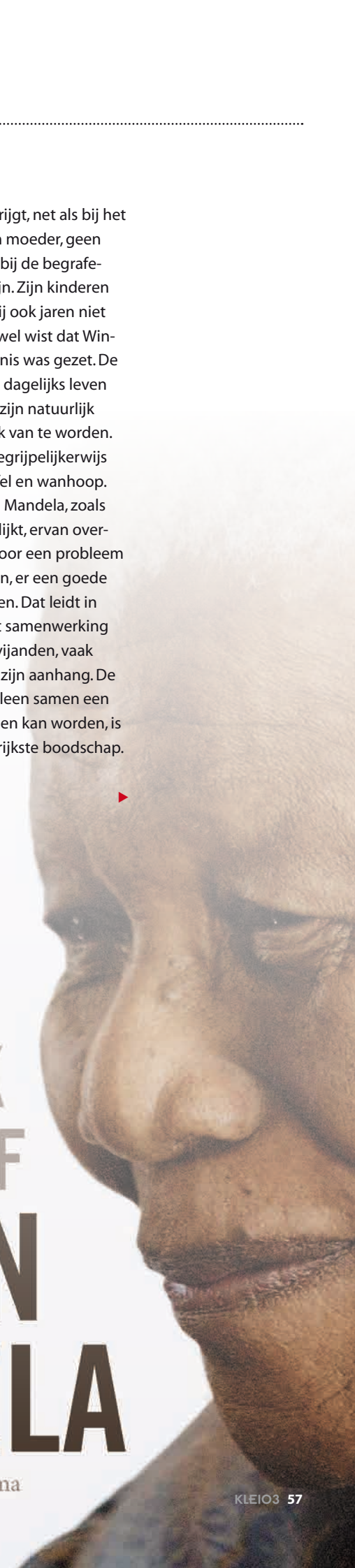
Nee, een heilige was Mandela niet. Dat blijkt uit de passages over zijn

eerste, mislukte huwelijk met Evelyn Ntoke Mase. Mandela wil er eigenlijk niets over zeggen, zich bewust van zijn eigen falen. Ook met zijn tweede huwelijk, met Winnie Mandikizela liep het niet goed af, en ook hier wil Mandela er niet te veel over zeggen. Dat hij geen heilige was, blijkt ook uit de passages over de totstandkoming van *Long walk to freedom*, waar Mandela heel bewust passages aanpaste voor het (politieke) doel dat hij met dit boek nastreefde. En dat blijkt uit zijn overwegingen om begin jaren zestig van de vorige eeuw de geweldloosheid, die het ANC aanhing, te laten varen.

Het boek is ook ontroerend en aangrijpend. De brieven aan zijn eerste echtgenote en anderen bijvoorbeeld nadat hij gehoord heeft dat zijn zoon Thembi bij een verkeersongeluk is omgekomen. Hij heeft zijn zoon dan al vijf jaar niet

meer gezien. Hij krijgt, net als bij het overlijden van zijn moeder, geen toestemming om bij de begrafenis aanwezig te zijn. Zijn kinderen bij Winnie heeft hij ook jaren niet gezien, terwijl hij wel wist dat Winnie in de gevangenis was gezet. De passages over het dagelijks leven op Robbeneiland zijn natuurlijk ook niet om vrolijk van te worden. Mandela kende begrijpelijkerwijs periodes van twijfel en wanhoop. Steeds meer raakt Mandela, zoals ook uit dit boek blijkt, ervan overtuigd dat alleen door een probleem samen op te lossen, er een goede regeling kan komen. Dat leidt in zijn optiek ook tot samenwerking met de vroegere vijanden, vaak tot verbazing van zijn aanhang. De overtuiging dat alleen samen een oplossing gevonden kan worden, is Mandela's belangrijkste boodschap.

Wim Rongen

IN GESPREK MET MIJZELF NELSON MANDELA

Met een voorwoord van Barack Obama

SPECTRUM | LANNOO